

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 20.—, za pol leta K 10.—, za četrt leta K 5.—. Posamezna številka 40 vin. Naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strokovne organizacije z gospodarskega stališča.

V zadnjem času je postala gospodarska stran naših strokovnih organizacij jako aktualna. Zato bi bilo želeli, da bi se v tem oziru razvila med našim delavstvom debata, ki naj bi to stvar temeljito razjasnila. Omejiti se hočem v prvi vrsti na članske prispevke, kateri so danes pri tej slabi valuti tako malenkostni, da nam to daje misliti, kaj bo potem ostalo v blagajnah, ko se bo valuta uredila in bomo zamenjavali krone v dinarje po kurzu 1 : 3 ali še slabše. Če pomislimo, z gospodarskega stališča, da so na eni strani vse življenjske potrebščine deset in še večkrat dražje kot pred vojno in tudi delavske plače so potem znatno višje, na drugi strani pa so prispevki strokovnih organizacij skoro v isti višini kot prej, vidimo takoj neenako razmerje, ki je vse prej kot zdravo. Če vzamemo v poštev nadalje še upravne stroške, ki so se tudi znatno povečali in že omenjeno regulacijo valute ter napravimo bilanco, nam bo ista pokazala, da je to gospodarstvo silno nezdravo in utegne biti v doglednem času katastrofalno. Vsled tega bo nujno potrebno, da se članski prispevki zvišajo.

Če hočemo in na to moramo računati, na silne boje, ki nas čakajo v najbližji bodočnosti, moramo gledati, da bomo za te boje tudi denarno pripravljeni in močni, kajti za boj proti kapitalu moramo mi organizirati tudi delavski kapital. Ko se je vršila zadnja kovinarska stavka v Ljubljani, se je razposlalo na vse strokovne organizacije nabiralne pole za stavkovni sklad, uspeh je bil sijajen. Ali pa nam more

kdo garatirati, da bo pri eventuelnih drugih stavkah uspeh tudi tak? Tudi to se mi ne zdi pametno, temveč nujna potreba je, da ustanovi strokovna komisija enoten stavkovni fond za vse organizacije in prispevki za ta fond naj bi bili obligatni ravno tako kot članski prispevki in v slučaju stavke imajo vse organizacije pravico črpati denarna sredstva iz tega fonda, v katerega bodo tudi vse plačevale. V interesu stvari same bi bilo, da se tudi drugi delavci in funkcionarji strokovnih organizacij izrečejo v tem smislu in naloga strokovne komisije naj bo, da stvar prej ko mogoče uredi. J. Erbežnik, Maribor.

Iz strokovnih organizacij.

Usnjarji, čevljarji i. t. d. so imeli dne 16. novembra 1919. izredno glavno skupščino svojega „Osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju“. Zborovanje se je vršilo v Ljubljani v bivši Mahrovi šoli. Napravljeni sklepi so važnega in dalekosežnega pomena za ves nadaljni razvoj organizacije same kakor tudi za splošni pokret prazdetega delavstva. Sklep glede primerne povišanja prispevkov je pač najvažnejši in razveseljivo dejstvo je, da je tozadevni predlog načelstva bil od strani delegatov sam v prilog organizacije primerno korigiran. To dejstvo je treba konstatirati, ker je to dokaz, da so delegati prav razumeli sedanje razmere in potrebe. Tudi podpore so se sorazmerno zvišale. Oboje stopi v veljavo s 1. januarjem 1920.

V Žireh so si čevljarji ustanovili strokovno organizacijo. V ta namen je bil dne 30. novembra 1919 ustanovni občni zbor

podružnice osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok, na katerega je kot delegat centralnega odbora prišel sodrug Novšak iz Ljubljane. Novo sobojevnico v vrstah naših strokovnih organizacij najiskreneje pozdravljamo.

Izvanredna glavna skupščina osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani se vrši dne 21., eventualno že tudi 22. decembra 1919. Zborovanje se bo vršilo v posvetovalnici na mestnem magistratu v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročila: a) predsednika, b) blagajnika, c) kontrole, d) tajnika. 2. Sprememba pravilnika. 3. Dopolnilne volitve. 4. Ujednjenje s ostalimi strokovnimi organizacijami v Jugoslaviji. 5. Razni predlogi in nasveti. Glede delegatov naj se vse podružnice ravnajo po navodilih, ki so jih prejeli od tajništva. Delegati naj se informirajo glede vlakov, da pridejo pravočasno v Ljubljano.

Na Rebercah pri Železni Kaplji so se vršila pogajanja zaradi zvišanja plač delavstvu vpisanim v tamošnji tovarni za celulozo. Osrednje društvo komičnih delavcev na slovenskem ozemlju sta zastopala sodruga Juhart in Tokan. Kot zastopnika podjetja sta bila navzoča gg. ravnatelj tovarne in sekvester papirnice Krenner. Za delavstvo so prisostvovali trije tovariši. Plače so se uravnale po kategorijah in povišanje znaša od K 1.— do K 2'80 dnevno. Draginjska doklada znaša za delavce od 17. leta starosti naprej 2 kroni, za mlajše delavce in delavke 1 krono dnevno. Uvedla se je tudi družinska doklada, in sicer za ženo 50 vin. in za vsakega otroka 20 vin. dnevno. Hrano v tovarniški kuhinji ima delavstvo po dosedanjih cenah, namreč

LISTEK.

Zakoni in naredbe.

Uredba o preskrbovanju prebivalstva z ljudsko in mesno hrano.

Člen 1. Pod hrano se razumeva vsa ljudska in mesna hrana všteti vse vrste drobnih živali za klanje in mesne proizvode.

Oznamenovanje cen.

Člen 2. Vsakdo, ki prodaja ljudsko, ali mesno hrano v prodajalnici, na stojnici ali kje drugje, mora na vsakomur viden način oznamenovati cene posameznim predmetom.

Tudi predmeti, ki se vstavljajo v izlozbe, morajo biti na vsakomur viden način oznamenovani s cenami.

Določevanje cen.

Člen 3. Občinska ali mestna oblast so dolžna, da za svoje območje določujejo prodajne cene najvažnejšim predmetom, omenjenim v členu 1.

Da se bodo pravilno določevale cene, morajo občine sestaviti posebne odbore za določevanje cen; v teh odborih morajo biti vsaj po eden zastopnik iz vrste trgovcev, eden iz vrste producentov in eden iz vrste porabnikov. V mestih in industrijskih krajih naj se poleg teh pritegnejo še zastopniki iz vrste delavcev.

Člane odbora imenuje načelnik občine (župan) ali njegov namestnik; ta jih sklicuje na seje, katerim predseduje sam.

Člani odbora so dolžni prihajati na te seje, kjer se določujejo cene prej omenjenim predmetom. Njih služba je častna.

Člen 4. Prestopki členov 2. in 3. te uredbe, se kaznujejo z zaporom do enega meseca; ta kazen se ne more izpremeniti v denarno globo.

Razen te kazni se mora izreči zapad blaga ali zaloge, ki je predmet prestopka. To blago porabi občinsko (mestno) oblastvo za siromašno prebivalstvo dotičnega kraja.

V ponovnih primerih se izreče izguba pravice do obrta, v čigar izvrševanju je bil prestopek storjen.

Kazen izrekajo politična, oziroma policijska oblastva prve stopnje.

Zoper obsodbe političnih ali policijskih oblastev prve stopnje je dopuščen priziv v roku osmih dni izza dne, ko se je vročila rešitev druge stopnje, na ministrstvo za prehrano in obnovo dežel v Beogradu. Priziv je tudi vložen pravočasno, ako se v roku osmih dneh odda na pošto.

Vse rešitve o teh poslih se morajo izvrševati v roku osmih dni.

Nakopičevanje zalog.

Člen 5. Prepovedano je nakopičevati zaloge predmetov, omenjenih v členu 1. Semkaj spada vsako nakupovanje in hranjenje večjih količin teh predmetov, nego jih more dotični trgovec po obsegu svojega obratovanja imeti ali jih običajno ima.

Tako nakopičevanje je kaznjivo samo, ako je bilo storjeno v namenu, da se zaloge odtegnejo prometu in se hranijo v skladiščih zato, da jim zaradi njih nedostajanja na trgu poskoči cena.

Prestopki določil tega člena se kaznujejo po členu 4. te uredbe.

Člen 6. Čim stopi ta uredba v veljavo, so razveljavljeni vsi zakonski predpisi in vse naredbe, ki se ne skladajo s to uredbo.

K 3:50 za zajtrk, obed in večerjo. Pridobljene ugodnosti so veljavne od 1. oktobra 1919 in prejme delavstvo povisek za nazaj. Zaupniki, ki jih določi delavstvo sporazumno s svojo strokovno organizacijo, se priznajo. Doseženi uspehi seveda še ne odgovarjajo dejanskim potrebam delavstva, toda upoštevati je bilo treba, da tovarna vsled pomanjkanja surovin po več mesecev ni skoraj ničesar producirala. Vendar je pričakovali, da se bo podjetje razvilo. Posrečilo se je namreč dobiti potrebne surovine, tako da je dana prilika za gospodarski razvoj podjetja. Na delavstvu samem pa je leželo, da skuša potem marljivo okrepiti svoje strokovne organizacije priti do vrhunca one sile, ki jo delavstvo za uredbo svojih eksistenčnih pogojev neobhodno rabi, in da bo pripravljeno vsako ugodno priliko izrabiti tudi v svojo korist. Isti dan se je zvečer vršil v Železni Kapli izredno dobro obiskan shod kemičnega delavstva iz tovarne na Rebercah in delavstva v tem kraju se nahajajoče lesne industrije. Poročal je v obširnem govoru sodrug Tokan. Na koncu se je dotaknil tudi plobiscitnega vprašanja ter navzočim dokazal, da gospodarski odnosi pri morebitnem glasovanju neisproso vlevajo odločiti se za Jugoslavijo. Navzoči so vzeli govor sodr. Tokana odobravaše na znanje.

Rudarji. V ponedeljek dne 2. decembra 1919 so se vršili pri deželni vladi v Ljubljani pogajanja o spomenici, ki so jo predložili rudarji vseh premogovnikov potem svoje strokovne organizacije — Unije slovenskih rudarjev — Trboveljski premogovni družbi. Glavno, kar so rudarji zahtevali, je bilo primerno zvišanje količin živeža, raztegnitev povračila draginskih diferenc na ves potrebni živež in podvojitev nahavnih zneskov. Razentega je spomenica obsegala tudi zahtevo po soupravi pri rudniškem konsumu, ureditve čevljarske delavnice v Trbovljah, električne razsvetljave, delavskih stanovanj, zgradbe potrebnih stanovanjskih hiš, kopalnice, dobave brezplačnega orodja in razstrelil, dobave brezplačnih škornjev zasipalcem, pravilno razvrščanje jamskih vozičkov in izvedbo volitev v bratovske skladišče. Pogajanja se niso končala, in sicer zaradi

tega ne, ker igra najvažnejšo vlogo vprašanje, kako ugoditi delavstvu brez povišanja cen premogu. Zadeva je tem bolj komplicirana, ker vsled pomanjkanja potrebnih pripomočkov ni pričakovati posebnega naraščanja produkcije.

Zaupniki delavstva bodo, kakor se nam poroča, svoje stališče na novo formulirali. Sicer pa mora vsak poznavalec razmer, v katerih naši rudarji živijo, priznati, da zahteve rudarjev niso pretirane. Obširnejše poročilo prinesemo, kakor hitro bo zadeva rešena. Naše mnenje je, da ne samo delavstvo ampak tudi trboveljska premogokopna družba in vlada morata poiskati potov, po katerih se pride do potrebnega sporazuma.

Skupščina Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani.

Meseca januarja bodočega leta se bo sestala prva redna skupščina našega društva, če ne nastopijo med tem časom kake nepremagljive zapreke. Društvo lesnih delavcev, ki je takoj po polomu Avstrije začelo energično agitacijo, po vsej Sloveniji, je našlo pri lesnih delavcih vesel odmev. V kratkem času se je društvo tako razvilo, da danes lahko s ponosom gleda na svoje delo. Pričeli smo z skromnimi sredstvi, borili smo se imeli s stoterimi zaprekami, toda požrtvovalnost naših sodrugov nam je pripomogla, da se nas je združilo lepo število. Danes šteje naše društvo čez 3000 društvenikov, kar je za naše razmere lepo število. Delovanje društva je bilo kaj živahno, imeli smo celo vrsto mezdnih gibanj, katera smo zaključili z lepim uspehom. Žal, da društvo ni moglo v vsakem slučaju svojim članom tako uspešno priskočiti na pomoč, kot bi bilo to potrebno. Razmere so bile v takem slučaju močnejše od društva. Toda dovršili bomo vse kar je ostalo neizvršenega, s pomočjo vseh onih, ki so dobre volje, in se ne štrajajo dela. V očitnem nalogu, kateri naj naše društvo še izvrši, pa ne smemo pozabiti najvažnejšega: Zanešti

moramo med naše društvenike zdravo misel do svojega društva, ter pravilno pojmovanje smotra in nalog našega društva, kar je temelj vsake dobre stanovske organizacije. Ob vsem lepem napredku, vendar ne smemo pozabiti vzgojnega dela; potrebne izobrazbe naših društvenikov. Marsikateri sporazum bi že bil odstranjen, če bi se društveniki zavedali pravilno svojih pravic pa tudi svojih dolžnosti. Tu bo treba trdega dela, katerega se pa moramo lotiti z vso energijo. Silno važno vprašanje dobre organizacije je finančno vprašanje. Ne pozabimo, da se je podjetništvo do prav malih izjem organiziralo v svojih organizacijah tako, da nimamo opraviti s posameznim podjetnikom, marveč s celo organizacijo njegovega stanu. Mezdni boji bodo v bodoče čisto gotovo hujši kot so bili v preteklosti, o tem ne more biti dvoma. Podjetništvo je pripravljeno. Smo li tudi mi pripravljeni? Odkrito si lahko povemo, da ne. Manjka nam še mnogo, manjka nam predvsem bojnih sredstev. Naši prispevki niso v nobenem skladu s sedanjimi razmerami, treba jih bo korenito preurediti. Ker se bliža skupščina našega društva ne bo odveč, če povem tu nekaj misli, kako naj se korenito odpomore temu. Prispevki naši umerjeni so še predvojnim razmeram, prav tako tudi naše podpore. Nobeden izmed nas ne more trditi, da bi bili ti prispevki primerani sedanjemu času. Plače so se po veliki večini povsod izboljšale, prispevek pa je ostal stari. Zato je čisto naravno, če hočemo naše društvo obdržati na višku časa, in ga ne degradiramo na stopnjo bratovščine, moramo dati temu društvu tudi potrebna sredstva. Tiskovine so zmiraj dražje, agitacija stane, če se jo hoče smotrano voditi, naravnost ogromne troške. Kolikor sem informiran, bi Osrednje društvo kaj rado ustreglo vsem željam posameznih podružnic, ter jim priredilo shode, toda računati mora z vsakim vinarjem, ter se omejiti samo na najpotrebnejše. Koliko se je zamudilo samo na izobraževalnem polju! Boli me srce, toda finančni minister je neizprosni. Tu sodrugi nam ne bo preostajalo prav nič drugega, kot da posežemo malo v žep, ter damo našemu društvu, kar potrebuje, potem pa bomo od njega lahko zahtevali

Naredba deželne vlade za Slovenijo o kaznivosti zlorabe ubožnih akcij št. 749.

Na postavi avstrijskega pooblaštilnega zakona z dne 24. julija 1917., drž. zak. št. 307, se odreja:

§ 1.

Kdor se pri katerikoli akciji, započeti za olajšavo bede po državi ali javni korporaciji ali javnemu zavodu, na zviščen način vrine varjo, zlasti z napačnimi navedbami ali kakorkoli zlorabljač zaupanje oblasti, dalje kdor predmete, pridobljene pri ubožni akciji, prodaja naprej ali jih sploh odsvaja zaradi svojega dobička, nadalje kdor zviščno in z napačnimi navedbami, zlorabljač zaupanje oblasti, pridobi od države ali javne korporacije, zlasti iz demobilizacijske zaloge, predmete pod nakupno ceno ob pridobitvi, tega bo okrajno politično oblastvo kaznovalo z zaplenbo blaga, z denarno globo do 20.000 K in z zaporom do 6 mesecev.

§ 2.

Kolikor je v teh dejanjih videti znake delikta po kazenskih zakonih, se kaznujejo po teh zakonih še posebej.

§ 3.

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, dne 28. novembra 1919.

Predsednik: dr. Žerjav s. r.

Razglas deželne vlade za Slovenijo.

Varnostno službo pri parnih kotlih, izpraševanju kandidatov za kurjače in strojnike je definitivno za vso Slovenijo VII. prevzel oddelek gradbenega ravnateljstva v Ljubljani. Ta sprejema zakonito obvezne prijave kotlov, oziroma prošnje za preizkušnjo ali revizijo parnih kotlov, kakor tudi prošnje za izpise za službo pri parnih kotlih in parnih strojih. Prošnje za opravljanje izpitov se kolkujejo z 2 K.

Pristojbine za preizkušnje in revizije parnih kotlov znašajo:

Kurilna ploskev v m ²	Pristojbina za	
	preizkušnjo	revizijo
manjša kot 25 .	75 K	15 K
v izmeri 25 do vštetih 10 . . .	150 .	30 .
v izmeri 10 do 50	250 .	50 .
čez 50	300 .	75 .

Pristojbine za izpise znašajo:

za kurjače 20 K

za strojnike 30 K.

Varnostna služba kotlov, ki spadajo v področje družbe »Dampfkesseluntersuchungs- und Versicherungsgesellschaft in Wien« se uredi definitivno pozneje, omenjeni kotli ostanejo pod dosedanjim nadzorstvom.

Naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 17. februarja 1919., št. 358 Ur. l. in naredba poverjenstva za promet z dne 17. februarja 1919., št. 360 Ur. l., se izpreminjata le v toliko, da spadajo poleg varnostne službe stabilnih kotlov v železniških napravah (kurilnicah, delavnicah itd.) tudi izpiti strojnega osoblja pri stabilnih kotlih in parnih strojih v področje VII. oddelka gradbenega ravnateljstva; varnostna služba pri lokomotivah državne in župne železnice in izpiti osoblja pri njih pa ostanejo pod dosedanjim nadzorstvom.

Z današnjim dnem je razveljavljen razglas poverjenstva za javna dela, Ur. l. LXXXIII z dne 29. aprila 1919.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1919.

Deželna vlada za Slovenijo

Poverjenstvo za javna dela.

Nodja: inž. Klinar s. r.

tudi kar potrebujemo mi. Morda bo kdo na tihem mislil: zopet nov davek, vse je postalo dražje, sedaj pa pride še društvo in zahteva od nas nove žrtve. Vsem takim povem odkrito: ali se priznamo za razredno zavedne delavce, kateri vedo, kaj je njihova dolžnost, da si mora delavec vsa potrebna sredstva za svoje društvo utrpeti sam, ali pa pustimo organizacijo ter se prodajamo našim podjetnikom na milost in nemilost. Menda nas je vojna naučila dovolj, da vemo kje je naš prostor. Zato sem mnenja, da ne bo nikogar med nami, kdor ima zdravo pamet, da bi odrekal svojemu društvu ta prepotrebni davek. Če bi se pa morda le kdo našel, kar pa dvomim, da bi radi tega, ker društvo terja od njega nekaj vinarjev več na teden, izstopil iz vrste zavednega delavstva, pa si bo sam izstavil ubožno izpričevalo svoje nezavednosti. Toliko za danes. Prepričan sem, da se bo oglasilo še več tovarišev v našem listu, kateri bodo kritično presojali naš položaj, ter bodo povedali svoje mnenje, o nameravanim povznanju tedenskih doneskov. Prihodnjic pa si bom dovolil v številkah označiti, kako si zamišljam ureditev naših finančnih razmer.

—o—

Prejeli smo gorenji dopis od enega iz med naših sodrugov, ki se je lotil rešitve našega finančnega vprašanja. Objavljamo ga drage volje z željo, da se tudi drugi sodruzi pridno udeležujejo te pereče razprave, ki je važnega pomena za razvoj našega društva. Pripominjamo, da se bo načelstvo v prihodnjih sejah pečalo s tem vprašanjem, ter bi mu mnenja posameznih sodrugov v tem o oziru lahko dobro služila pri svojih sklepih. Zato prosimo vse sodruge, katerim je razvoj našega društva na srcu, da se pridno udeležujejo razprav v „Delavcu“ ter tako pomorejo vodstvu društva do pametnega zaključka. Vse dopise je poslati na Osrednje društvo. — Načelstvo.

Svarilo!

Vedno pogostejše se dogaja, da obračajo razna večja podjetja iz ozemlja izven Slovenije na podpisani urad za posredovanje večjega števila delavcev, zlasti rudarjev, gozdnih delavcev i. t. d. Podpisani urad principiarno ne prevzame nobenega takega posredovanja, ne da bi sklenil preje s podjetjem jasno in točno pogodbo, ki bi garantirala delavstvu primerne plače in druge delavne pogoje ter uredila tudi njegove prehranjevalne in stanovanjske razmere. Mnoge firme (zlasti židovske po Hrvaškem in Bosni) pa posredovanje pod takimi pogoji odklonijo ter nabirajo potem potom vabljivih oglasov in spretnih agentov po Sloveniji delavce, katere nato seveda po svoji volji izrabljajo, saj je povratek iz tako oddaljenih krajev pogosto nemogoč.

Podpisani urad zato nujno in reno svari vso slovensko delavstvo, naj pod nobenim pogojem ne sprejme nobenega dela izven Slovenije preko in brez posredovanja podpisane urada, še manj pa naj ne hodi sam iskat dela v ostale pokrajine naše države. V vsakem slučaju naj se obrne vsak po podatke in navodila je na eno izmed podružnic podpisanega urada, ki se nahajajo doslej že v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Celju.

„Državna posredovalnica za delo“
Osrednji urad v Ljubljani, dne 9. dec. 1919.

Vodja osrednjega urada
Fran Erjavec s. r.

Dopisi.

Denuncijantstvo na Slovenskem še ni izumrlo in da izlepa tudi ne bo, nam jamčijo naši klerikalci. Pred kakimi tremi tedni se je vršil v Ljubljani shod usnjarskega delavstva, na katerega je prišel tudi gospod Kremžar iz Katoliške tiskarne. Po klerikalni navadi je skušal licitirati baš ono, kar je sekcija usnjarskih tovarnarjev sklenila opustiti, namreč delno plačilo delavstvu v usnju, kurjavi in aprovizaciji. Značilno na stvari je še posebej to, da je delavstvo tvrdke Polak v Ljubljani v prvi vrsti v tem pogledu prizadeto. Kdor pozna gospoda Kremžarja in gospoda Polake pač dobro ve, da pohajajo vsi skupaj iz enega tabora, namreč iz klerikalnega. Zato je bil prizor za bogove, ko je Kremžar pričel na prav demagogičen način nastopati proti svojemu somišljeniku. Namen gospodov iz Katoliške tiskarne je bil seveda povsem drugačen. Niso zastoj že poprej vabili delavstva tvrdke Polak na sestanke v katoliško tiskarno. Gotove prilike so namreč hoteli uporabiti, da se z neko svojo klerikalno bratovščino, ki jo označujejo z bombastičnim imenom jugoslovanska strokovna zveza, vrinejo v tovarno ter vjamejo nekaj članov med delavstvom. No, nakana, katera je bila sicer prav spretno aranžirana, se ni posrečila. Na žalost gospodov okoli njihove bratovščine v Katoliški tiskarni moramo konstatirati, da je usnjarsko delavstvo uprizorjeni manever prav dobro razumelo in posledica pravilnega razumevanja je bila, da je še ostanek delavstva, ki do sedaj ni bil organiziran, kompaktno pristopil v Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju. Soderug Tokan je na tem shodu v obširnem govoru pojasnil položaj dovolj. Njegove besede so padale kakor udarci na razkrajno delo, katero skušajo vršiti med delavstvom posamezni emiserji meščanskih strank. Hudo je bilo pri srcu gospodu Kremžarju ob izjalovljenem poizkusu in ker ni bilo drugega sredstva, se je poslužil denunciacije s pomočjo klerikalne zagrebnške „Narodne politike.“ Ta list je namreč nekaj dni po shodu prinesel dve notici, eno nanašajočo se na shod usnjarskega delavstva, drugo pa na pomanjkanje premoga. V prvi notici indirektno skuša nahujskati proti nam oblastnike, češ iz govora sodruga Tokana je bilo posneti, da smo prejeli od boljševikov iz Rusije in Mažarske denar. V drugi notici, v kateri govori o pomanjkanju premoga, črni napram javnosti naše sodruge rudarje v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku zatrjujoč, da je vzrok pomanjkanju premoga to, ker delajo socialistični rudarji pasivno resistenco. Vsakdo takoj na prvi hip pozna, kaj namerava in kaj hoče klerikalni šmok. Naj si gospoda okoli klerikalne bratovščine zapomni, da bo naš odgovor tudi brez ruskega in mažarskega denarja — poostren boj proti klerikalni zalegi.

Na Koroškem se lesni industrijalci počutijo kakor Bog na Francoskem. Ta gospoda si popolnoma resno domišljuje, da naredbe centralne in tudi deželne vlade zanje ne veljajo. Naredba centralne vlade glede osemurnega delovnega časa, ki je stopila v veljavo že 23. septembra 1919, in katera določa osemurni delovni čas za vsa industrijalna, trgovska in obrtna podjetja, je za to gospodo deveta brigada. Domalega na vseh žagah in skladiščih lesa, katerih je po koroških dolinah vse polno, delajo delavci pod pritiskom svojih gospodarjev večinoma še po deset ur na dan! Deželno vlado prav nujno pozivljamo, da domišljiji obogatelih lesnih industrijalcev napravi takoj konec. Go-

spodje lesni industrijalci se sicer izgovarjajo, da jim o tozadevni naredbi ni ničesar znanega! Ta izgovor ne sme obveljati, kajti, če gre za obsodbo delavca radi kaknega pregreška ali prestopka, ga tudi nihče ne vpraša če so mu bile znane postavne določbe, po katerih je zagrešil kaznjivo dejanje. Ni naša stvar, da bi gospodom naročali »Uradni list« in ako si ga že sami nočejo naročiti, naj ga zahtevajo pri občinskih uradih na vpogled. Županstva so namreč dolžna imeti »Uradni list« in dajati potrebna pojasnila. Zdi pa se, da za koroška oblastva, vsaj kar se tiče delavcev, velja pregovor »Bog visoko, car daleko.« V tem pogledu vlada namreč neverjetna mlačnost posebno pri okrajnih glavarstvih. Skrajni čas je, da se povečini nemškimi lesnim magnatom prav energično dopove, da morajo brez ugovora vršiti svojo dolžnost napram pri njih uposlenim slovenskim trpinom. Lesni delavci obračajte se v vseli vaših zadevah na Osrednje društvo lesnih delavcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6.

iz strokovne organizacije.

Z gospodarskega torišča. Stavka krojaških pomočnikov v Ljubljani se je po štiritedenskem boju dne 15. novembra t. l. končala s popolnim uspehom za pomočnike. Da je stavka trajala tako dolgo, je pripisati nekaterim prenapetim gospodom krojaškim mojstrom, kateri so si ob samem »doplačevanju« pri obrti »prigospodarili« hiše, gostilne itd. Le-ti gospodje niso hoteli uvideti, da ima tudi krojaški pomočnik pravico za pošteno delo zahtevati tudi primerno plačilo. Končno so se morali poedini teroristi v vrstali krojaških mojstrov vendarle udati solidarnemu nastopu pomočnikov. Kakor se na našo žalost in na škodo prizadetih delavcev ob taki priliki večkrat dogaja, se je zgodilo tudi tekom te stavke. Našlo se je namreč šest »tudi tovarišev«, ki so se sedaj očitno še niso mogli ctestiti blapčevskega duha. V svoji kratkovidnosti so svojim v boju se nahajajočim tovarišem zavratno padli v hrbet s tem, da so kot izdajice ponudili nikdar sitim mojstrom med stavko svojo delovno silo. V svarilo vsemu pošteno mislečemu delavstvu in v sramoto dotičnikom pribijamo njihova imena, ki so: Češarek Franc, Kavčič Ivan, Rimsar Leopold, Gliha Feliks, Sušnik Ivan ter Vaidi Ortensia. Poleg tega je strokovna organizacija oblačilnih delavcev izvedla v tem času tudi regulacijo plač šivilj in modistinj. Pomočnice v teh dveh strokah so bile plačane »naravnost briljantno«. Njih plača je dnevno znašala 2 do 8 kron! Javnost naj sama presodi dobičke posameznih mojstrov, katere, kakor je obče znano glede visokosti svojih računov za delo in blago, niso baš skromne. Krojaški pomočniki, šivilje, kakor tudi modistinje - pomočnice so imele torej dosti prilike prepričati se o nujni potrebi trdno sklenjene organizacije. — Krojaški pomočnik.

Pekovskim pomočnikom vseh krajev. Vsled brezposebnosti, ki že več časa vlada v Ljubljani in pa tudi radi slabih razmer v pekovski stroki svarimo pekovske pomočnike pred potovanjem v Ljubljano.

Podpeč pri Preserju. Dne 3. novembra t. l. sta nas obiskala s. Ivan Avguštin in Josip Pustarič od podružnice lesnih delavcev v Borovnici. Na sestanku sta se pogovorila z nami o strokovni organizaciji. Rezultat posvetovanja je bil, da smo vsi delavci žage g. Kobija pristopili v osrednje društvo lesnih delavcev. Na ta način smo tudi mi postali člani velike proletarske armade. Pozdravljeni!

Velenje. Odbor podružnice Unije slovenskih rudarjev v Velenju pozivlja vse svoje člane, da prinese blagajniku svoje članke legitimacije v pregled. Vsem onim tovarišem, katerim je potekla enoletna društvena doba se bodo ob tej priliki legitimacije zamenjale s članskimi knjižicami. — Zdravo!

Čevljari, ne hodite v Zagreb! tam se nahajajo čevljarski pomočniki v mezdnem gibanju.

Domači pregled.

Sodrugom in sodružicam! Osem tednov niste dobivali »Delavca«, ker se je vršil ta čas ljuti mezdni boj tiskarskega in knjigoveškega delavstva. Delo v tej stroki je počivalo, zaradi tega tudi nam ni bilo mogoče izdajati »Delavca«. Stavka grafičnega delavstva je končala z uspehom in delo se nadaljuje. O stavki sami nam danes ni mogoče obširneje poročati, ker imamo premalo prostora. Vsekakor pa še podamo nekaj misli o tem pomembnem gibanju grafičnega delavstva, ki ga je vodila nad 50 let stara in v boju izkušena strokovna organizacija. Pozdravljamo torej zopet po osmih tednih vse čitatelje in prijatelje najiskrenejše s srčno željo, da naš »Delavec« zopet širi zmisel za delavsko solidarnost in razredno zavednost med nami, slovenskim proletarijatom.

Volitve v državni zbor. Čuje se, da se bodo vršile volitve v državni zbor meseca marca. Sodrug, na delo že sedaj!

Aprovizacija Ljubljane. Občinski svet je na zadnji svoji seji sklenil najeti 4 milijone kron v svrhu aprovizacije mesta.

Obrtna nadaljevalna šola v Ljubljani. Osrednje društvo kovinarjev je napravilo letnišnja leta 3. marca vlogo na poverjeništvu za uk in bogočastje, v kateri pozivlje, da naj se vendar že enkrat po petih letih te šole zopet odprejo. Nato je goriimenovano poverjeništvu odgovorilo, da se šole vsled tega ne odprejo, ker občina Ljubljanska noče prispevati, to kar čisti pritiče. Občinski svetnik s. Mihevc je nato v predzadnji seji občinskega sveta župana in peliral. Nato je v zadnji seji dobil odgovor, da se obrtno nadaljevalne šole z novim letom prične. Tedaj šlo je za borih 8500 kron in teh občina celih pet let imela za uboge vajence. To je že bila skrajna malomarnost!

Po stavki bančnega uradništva v Zagrebu je prišlo na dan, da so v raznih hrvaških bankah žigosali mažarske in avstrijske krone kar na črbelo. Hrvaška deželna banka sama je takega importiranega denarja žigosala za 8 milijonov kron. To so vam državo vzdržujoči element ti bankirji in njihovi ravnatelji; na vislice s takimi patrijoti.

Štore. Zahvala. — Gospodu obratnemu vodji, pazniku ter mojim tovarišem rudarjem za pomoč, ki so mi jo ob moji bolezni naklonili izrekam najprisrčnejše zahvalo — Alojzij Petrim, rudar.

Sodrug Orešnik in Zwerger iz Zagreba se v »Vijesniku« od 15. novembra 1919 bitko pritožujeta, da sta bila ob priliki veselice, ki jo je bilo priredilo »Osrednje društvo« natakarev, hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev na slovenskem ozemlju v ljubljanskem Narodnem domu, češ da so bili sprejeti z nekakim švabsko-avstrijskim gostoljubjem. Ob tej priliki sodrugu Vosporniku tudi predbacivata, da so oni zanj in za njegovo ženo, ko sta bila v Zagrebu, plačali vse stroške razun vožnje. Ni sicer naša navada, da obravnavamo v našem listu o takih stvareh. Ker pa se je zdelo sodrugoma Orešniku in Zwergerju umestno stvar obelodaniti, si ne moremo kaj, da o zadevi povemo tudi svoje mnenje. Osrednje društvo natakarev,

hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev na slovenskem ozemlju kakor tudi vse naše ostale strokovne organizacije, kadar pošljejo kakega sodruga kot delegata, ga plačajo same. Če pa so po zahtevu sodrugov Orešnika in Zwergerja sodrugu Vosporniku, ko se je le ta kot delegat s svojo ženo mudil v Zagrebu, vsilili plačilo računov za hrano in prenočišče, tedaj je to njihova stvar. Pri nas v Sloveniji namreč seveda ne postopamo tako kavalirsko z društvenimi sredstvi. Vrhutega se pride upoštev, da sta oba zagrebška sodruga prišla v Ljubljano nepovabljeni in neprijavljeni. Za pomoč pri aranžiranju veselice sta se ponudila sama. Skratka mudila sta se po nepotrebnem v Ljubljani kar tri dni, dasi nista imela v Ljubljani prav nobenega opravka, ki bi ju na Ljubljano vezal. Zahtevati pa, da bi osrednje društvo natakarev i. t. d. na slovenskem ozemlju plačevalo, če prav morda iz veselčnih prebitkov, nepotrebne izlete, se nam po naših gospodarskih pojnih ne zdi ravno pametno. Pripomniti pa moramo še, da oba imenovana zagrebška sodruga z manjšo jima ponudeno odškodnino nista bila zadovoljna, zato je sodrug Vospornik imel popolnoma prav, ko jima je dejal: »Kaj mislite, da ste prišli žreti v Ljubljano za naš denar!«

Obvestila.

Vse blagajniko podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo, se tem potom opozarja, da je pri november-skem obračunu priložiti tudi državni bon za ono svoto, katero je glasom obračuna poslati na Osrednje društvo. Boni od podružničnega denarja pa naj se hranijo v podružnični blagajni. — Načelstvo. Dopisi.

Vse funkcionarje Društva lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju tem potom podpisano načelstvo opozarja, da morajo z ozirom na bližajočo se skupščino biti decemberski obračuni vsaj do 8. januarja 1920 vposlani na Osrednje društvo, da more isto pravo časno sestaviti letni račun. Nadalje se opozarja vse blagajniko podružnic, da obveste svoje člane, da je letos vplačati tudi 53. prispevek. Poskrbe naj pravočasno, da člani vplačajo svoje prispevke pravočasno, da ne bodo zamudili roka za položitev računa do 8. januarja. Opozarja se nadalje, da morajo biti vsi letošnji obračuni, ki so morebiti še izostali do tega dne vposlani na Osrednje društvo. Načelstvo.

V zadevi protidraginjske akcije naj se sodrug ne obračajo na sodruga Tokana, temveč na tajništvo stranke, Ljubljana, Krekov trg šte. 10.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zahtevajte

samo pristno »Hif« kremo ki je radi svojih sestavin najbolja in zajamčena ter domači izdelek. Zaloga na debelo.

Oroslav Črtalič.

Resljeva cesta 20.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 4.

priporoča svojo

draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa zlatarska dela, pozlačenje posrebrnenje itd. Staro srebro in zlato se kupi po najvišjih cenah in se tudi predela v nove stvari broške, uhane prstane i. t. d.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajsta c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Strnovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11 — 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10 — 1/21	2 — 3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breškvar splošno zdravljenje	11 — 1/21	1 — 2	Hilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8 — 9	1 — 3	Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarno bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico). Brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar bolni član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarno. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.